

E0%A4%B0%E0%A5%8D%E0%A4%A5%E0%A4%B8%E0%A5%8D%E0%A4%A5%E0%A4%B3%E0%A5%87&action=edit)

लेणे क्र.१७

या लेण्यात बुद्धाच्या जीवनातील प्रसंग कोरले आहेत. आतमध्ये बुद्धांची मूर्ती आहे. भगवान बुद्ध आपली पत्नी यशोधरा आणि मुलगा राहुल यांच्याकडे भिक्षा मागत असल्याचे प्रसिद्ध चित्र या लेण्यात आहे. पूर्वजन्मी बुद्ध अनेक सोंडांचा हत्ती असल्याचे चित्रही या लेण्यात दिसते. येथील छतावर परीकथा चित्रित केल्या आहेत.^[२०]

लेणे क्र.१८

हे लेणे रिकामे असून यात पाण्याचे तळे आहे.

लेणे क्र.१९

हा घोड्याच्या नालेच्या आकाराचा विहार आहे. तीन छत्रींचा एक स्तूप येथे असून त्यावर बुद्धमूर्ती कोरलेल्या आहेत.

लेणे क्र.२०

लेणे क्र.२१

हा अंशतः अपूर्ण राहिलेला विहार आहे. या विहारात नक्षीकाम केलेले स्तंभ आहेत. भगवान बुद्ध आपल्या शिष्यांना प्रवचन देत असल्याचे चित्रपट येथील भिंतीवर पहायला मिळते. समृद्धीची देवता हरिती, तिचे सेवक, सर्पराज नागाचा दरबार अशी शिल्पे येथे दिसून येतात.^[२१]

लेणे क्र.२२

यामध्ये सात मानुषी बुद्ध बोधिवृक्षाखाली मैत्रेयासह चित्रित केलेल्या दिसतात. डाव्या भिंतीवर सुंदर चित्रे कोरलेली आहेत. उर्वरित लेणे अपूर्ण आहे.

लेणे क्र.२३

हे लेणे अपूर्ण असून खांबांवर मात्र कलात्मक कलाकृती आहेत.

लेणे क्र.२४

क्षेत्रफळाच्या दृष्टीने हे लेणे मोठे आहे. याची भव्यता आणि कलात्मकता वैशिष्ट्यपूर्ण मानली जाते. जलदेवता, नागराज, द्वारपाल अशी शिल्पे येथे दिसून येतात.

लेणे क्र.२५

हा अपूर्ण विहार आहे. यात केवळ एक अंगण आहे.

लेणे क्र.२६

या लेण्यात भगवान बुद्धांचे महापरिनिर्वाण शिल्पांकित केलेले दिसून येते. तसेच बुद्ध एका वृक्षाखाली बसलेले असल्याचेही एक चित्र येथे आहे.

भगवान बुद्धाचे महापरिनिर्वाण

लेणे क्र.२७

हे लेणे दोन मजली असून अपूर्णावस्थेत आहे.

लेणे क्र.२८

हे लेणे उंच दगडावर आहे. या लेण्यात स्तंभ व अंगण आहे.

लेणे क्र.२९

हे लेणे सुद्धा उंच दगडावर आहे. या लेण्यात फक्त खोदकाम झालेले दिसते.^[२१]

विहार साधारणपणे चौरस आकाराचे असून त्यांची लांबी-रूंदी १७ मीटर (५२ फुटा) पर्यंत आहेत. हे विहार मुख्यत्वे भिक्खूंना राहण्यासाठी होते, तर चैत्यगृहे सुद्धा पारंपरिकरीत्या पूजाअर्चेसाठी वापरण्यात येत. कालांतराने विहारांतही मूर्तींची स्थापना झाली. बऱ्याच विहारांना सोपा व अंगण असून तेथे दगडात कलाकुसर केली असून चित्रेही आहेत.

चित्रदालन

					
अजिंठा लेणी	अजिंठा दृश्य	अजिंठा लेणी	इ.स. १८९७ सालातील अजिंठा लेण्यातील चित्र	शिल्प	शिल्पपट्ट
					
छतावरील शिल्पाचे अंकन	खांबावरील कोरलेली नक्षी	बुद्ध मूर्तीच्या चेहऱ्यावरील भाव			

हे सुद्धा पहा

- रॉबर्ट गिल
- वेरूळ
- वेरूळची लेणी
- अजिंठा
- अजिंठा-वेरूळची लेणी

संदर्भ

- http://asi.nic.in/asi_monu_whs_ajanta.asp
- Gopal, Madan (1990). *India Through the Ages* (https://www.amazon.com/India-Through-Ages-Madan-Gopal/dp/B003DXXMC4) (English भाषेत) (First Edition edition ed.). Publications Division. p. 173.
- स्पिंक, वॉल्टर एम. *अजंता : हिस्ट्री अँड डेव्हलपमेंट* (http://books.google.co.in/books?id=UPqUHXlwXdcC&pg=PA3&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false) (इंग्रजी भाषेत). २६ एप्रिल, २०१२ रोजी पाहिले. "Going down into the ravine where the caves were cut, he scratched his inscription (John Smith, 28th Cavalry, 28th April, 1819) across the innocent chest of a painted Buddha image on the thirteenth pillar on the right in Cave 10." **|अॅक्सेसदिनांक= मधील दिनांक मूल्ये तपासा (सहाय्य)**
- "Ticketed Protected Monuments of Maharashtra – Archaeological Survey of India" (http://asi.nic.in/asi_monu_tktd_maharashtra.asp). *asi.nic.in*. 2018-03-25 रोजी पाहिले. **|line feed character in |title= at position 71 (सहाय्य)**
- "महाराष्ट्रातील सात वंडर्सची घोषणा" (https://web.archive.org/web/20180104130507/http://abpmajha.abplive.in/maharashtra/%E0%A4%AE%E0%A4%B9%E0%A4%BE%E0%A4%B0%E0%A4%BE%E0%A4%B7%E0%A5%8D%E0%A4%9F%E0%A5%8D%E0%A4%B0%E0%A4%BE%E0%A4%A4%E0%A5%80%E0%A4%B2-%E0%A4%B8%E0%A4%BE%E0%A4%A4-%E0%A4%B5%E0%A4%82%E0%A4%A1%E0%A4%B0%E0%A5%8D-70067). 2018-01-04 रोजी मूळ पान (http://abpmajha.abplive.in/maharashtra/%E0%A4%AE%E0%A4%B9%E0%A4%BE%E0%A4%B0%E0%A4%BE%E0%A4%B7%E0%A5%8D%E0%A4%9F%E0%A5%8D%E0%A4%B0%E0%A4%BE%E0%A4%A4%E0%A5%80%E0%A4%B2-%E0%A4%B8%E0%A4%BE%E0%A4%A4-%E0%A4%B5%E0%A4%82%E0%A4%A1%E0%A4%B0%E0%A5%8D-70067) पासून संग्रहित. 2018-03-25 रोजी पाहिले.
- "ABP Majha launches 'Seven Wonders of Maharashtra' campaign" (https://www.adgully.com/abp-majha-launches-seven-wonders-of-maharashtra-campaign-54575.html) (इंग्रजी भाषेत). 2018-03-25 रोजी पाहिले.
- Centre, UNESCO World Heritage. "Ajanta Caves" (http://whc.unesco.org/archive/advisory_body_evaluation/242.pdf) (PDF). *whc.unesco.org* (इंग्रजी भाषेत). 2018-03-25 रोजी पाहिले.
- अजिंठा वेरुल (पुस्तिका) मित्तल पब्लिकेशन

9. Walter M. Spink (2005). *Ajanta: History and Development, Volume 5: Cave by Cave*. BRILL Academic. pp. 3, 139. ISBN 90-04-15644-5.
10. https://books.google.co.in/books?id=6n_V9b3gozgC&printsec=frontcover&dq=editions:ISBN8192510727
11. Cohen, Richard S. (1998). "Nāga, Yakṣiṇī, Buddha: Local Deities and Local Buddhism at Ajanta" (<http://www.jstor.org/stable/3176402>). *History of Religions*. **37** (4): 360–400.
12. Beach, Milo Cleveland; results, search (1998-09-07). *The Ajanta Caves: Paintings of Ancient Buddhist India* (<http://www.amazon.in/Ajanta-Caves-Paintings-Ancient-Buddhist/dp/0500237530>) (English भाषेत). London: Thames & Hudson Ltd. pp. 164, 226. ISBN 978-0-500-23753-3.
13. Trudy Ring; Noelle Watson; Paul Schellinger (2012). *Asia and Oceania*. Routledge. pp. 17, 14–19. ISBN 978-1-136-63979-1. Hugh Honour; John Fleming (2005). *A World History of Art*. Laurence King. pp. 228–230. ISBN 978-1-85669-451-3
14. अजिंठा वेरुल, मित्तल पब्लिकेशन, पृष्ठ ३—४
15. <https://books.google.co.in/books?>

16. Trudy Ring; Noelle Watson; Paul Schellinger (2012). *Asia and Oceania: International Dictionary of Historic Places*. Routledge. pp. 17–19. ISBN 978-1-136-63979-1. ^ Jump up to: a b Spink 2009, pp. 147-148. ^ Jump up to: a b c d e f Upadhyaya 1994, pp. 9–14, 68–84
17. Schellinger, Paul E.; Salkin, Robert M.; Ring, Trudy, eds. (1996). *Asia and Oceania* (<https://en.m.wikipedia.org/wiki/Special:BookSources/978-1-884964-04-6>). International dictionary of historic places. Chicago: Fitzroy Dearborn Publ. ISBN 978-1-884964-04-6.
18. अजिंठा वेरुल, मित्तल प्रकाशन, पृष्ठ ७
19. अजिंठा वेरुल, मित्तल प्रकाशन, पृष्ठ १०
20. अजिंठा वेरुल, मित्तल प्रकाशन, पृष्ठ १२
21. अजिंठा वेरुल, मित्तल प्रकाशन, पृष्ठ १४

बाह्य दुवे

o47aAhVLQ48KHTtADSIQ6AEIKjAB#v=onepage&q&f=false

विकिमीडिया कॉमन्सवर

अजिवा लेणी

संबंधित संचिका आहेत

b . ch . s (<https://mr.wikipedia.org/w/index.php?title=%E0%A4%B8%E0%A4%BE%E0%A4%9A%E0%A4%BE:%E0%A4%B9%E0%A4%BE%E0%A4%B0%E0%A4%BE%E0%A4%B7%E0%A5%8D%E0%A4%9F%E0%A5%8D%E0%A4>

विश्व विपस्सना पँगोडा • अजिंठा लेणी • कास पठार • छत्रपती शिवाजी महाराज टर्मिनस • दौलताबादचा किल्ला • रायगड किल्ला • लोणार सरोवर

भारतीय बौद्ध लेणी

आंध्र प्रदेश	अद्रापूर लेणी • बेलम लेणी • चंदावरम • एर्रावरम लेणी • Guntupalli Caves • Kotturu Dhanadibbalu • Pandavula Metta Caves • Ramatheertham Caves • Sankaram • उन्दावल्ली लेणी
बिहार	बराबर लेणी • लोमस ऋषी लेणी • सप्तपर्णी लेणी
गुजरात	धनक लेणी • जुनागढ बौद्ध लेणी समूह (भव प्यारा लेणी • उपरकोट लेणी) • Kadia Dungar caves • Khambhalida Caves • Sana Caves • Siyot caves • Talaja Caves
कर्नाटक	ऐहोले लेणी • बदामी लेणी मंदिर • पांडव लेणी मंगलोर
मध्यप्रदेश	बाघ लेणी • धामनार लेणी • धर्मराजेश्वर • गांधी सागर अभयारण्य
महाराष्ट्र	अजिंठा लेणी • अंबा-अंबिका लेणी • भीमाशंकर लेणी • अगाशिव लेणी (जखीणवाडी लेणी) • आंबिवली • औरंगाबाद लेणी • कान्हेरी लेणी • कार्ले लेणी • कुडा लेणी • कांब्रे लेणी • कोंडाणा लेणी • खरोसा • लेण्याद्री (गिरिजात्मज) • गांधारपाले लेणी • घटोत्कच लेणी • घारापुरी लेणी • जुन्नर • बहरोट लेणी • ठाणाळे लेणी (नेणावली लेणी) • ढाक • तुळजा लेणी • तेर • धाराशिव लेणी • नाडसूर लेणी • नाणेघाट (खडसांबळे लेणी) • पन्हाळे काजी लेणी • त्रिश्मी लेणी (पांडवलेणी) • पाताळे श्वर • पितळ खोरे लेणी • बेडसे लेणी • भाजे लेणी • भामचंद्र • भूत लेणी • महाकाली लेणी • मागाठाणे लेणी • मंडपेश्वर लेणी • वाई लेणी • वेरूळची लेणी • जोगेश्वरी लेणी • नांदगिरी लेणी • शिरवळ लेणी • शिवनेरी लेणी • घोरावाडी लेणी • हरिश्चंद्रगड
ओडिशा	उदयगिरी, ओडिशा
राजस्थान	बिन्नायगा बौद्ध लेणी • हतियागोर बौद्ध लेणी • कोलवी लेणी
तामिळनाडू	महाबलीपुरम लेणी मंदिर

ब-च-सं (<https://mr.wikipedia.org/w/index.php?title=%E0%A4%B8%E0%A4%BE%E0%A4%9A%E0%A4%BE:%E0%A4%B9%E0%A4%BE%E0%A4%B0%E0%A4%BE%E0%A4%B7%E0%A5%8D%E0%A4%9F%E0%A5%8D%E0%A4>

औरंगाबाद जिल्हा	अंजिठा लेणी • वेरूळची लेणी • औरंगाबाद लेणी • पितळखोरे लेणी • घटोत्कच लेणी
पुणे जिल्हा	अंबा-अंबिका लेणी • भीमाशंकर लेणी • कार्ले लेणी • लेण्याद्री • घोरावाडी लेणी • तुळजा लेणी • नाणेघाट • बेडसे लेणी • भाजे लेणी • भूत लेणी • शिरवळ लेणी • शिवनेरी लेणी
सातारा जिल्हा	अगाशिव लेणी (कराड लेणी) • नांदगिरी लेणी • पाटेश्वर लेणी • वाई लेणी
उस्मानाबाद जिल्हा	धाराशिव लेणी
मुंबई जिल्हा	कान्हेरी लेणी • घारापुरी लेणी • मंडपेश्वर लेणी • महाकाली लेणी • मागाठाणे लेणी • जोगेश्वरी लेणी
रायगड जिल्हा	कुडा लेणी • कोंडाणा लेणी • गांधारपाले लेणी • ठाणाळे लेणी (नाडसूर लेणी) • नेणावली लेणी • कांब्रे लेणी
लातूर जिल्हा	खरोसा
नाशिक जिल्हा	त्रिरस्मी लेणी (पांडवलेणी)
रत्नागिरी जिल्हा	पन्हाळे काजी लेणी

नांदेड जिल्हा	माहूरची पांडवलेणी
बीड जिल्हा	शिवलेणी
पालघर जिल्हा	बहरोट लेणी